

Amint olvasom Ruth könyvét, és forgatom a szívemben, hogy mit hordoz ennek a gyönyörű történetnek a végkimenetele, hogyan szól ezen keresztül Isten hozzánk ma, egyfajta váratlan, meglepő reménység fogalmazódik meg bennem. *Radikális reménység egy reményvesztett korban.* Amint a bírák kora kaotikus és kiszámíthatatlan, erőszakkal és bizonytalansággal teli volt, úgy a miénk is. Valószínűtlenül szép történetet hallunk ma egy olyan korban, amelyet kérdések, kételyek, politikai bizonytalanság, társadalmi szakadékok (gazdasági, ideológiai), erkölcsi elerőtlenedés jellemez. Napról napra erősebbek a kérdések: merre tartunk? Újra és újra a bőrünkön érezzük: miért ennyi gyűlölet? Miért ennyi gátlástalanság, törtetés bármin vagy bárkin keresztül? Ruth könyve, különösen befejezése, erőteljes reményt hirdet Isten népe számára.

1. A reménység jele
2. A reménység perspektívái
3. A reménység érkezése

1. A reménység jele

A kudarcot vallott reménység (jövő az éhínség idején Moáb földjén) a teljes összeomlás után (két nincstelen özvegy érkezése Betlehembe) lassan kezd újra felépülni. Láttuk a folyamatot, ahogy lépésről lépésre jövő nyílik az özvegyeknek. A reménység beteljesedése az lesz, amikor Boáz és Ruth házasságából megszületik Betlehemben egy fiú, Óbéd. Ő a garancia, hogy Naomi és Ruth élete végleg révbe ért, sőt - amint látni fogjuk - ennél még jóval több történik. A folyamat során azonban, mielőtt még létrejött volna a házasság, és megfogant volna a gyermek, egészen konkrétan felhangzik a reménység jele áldások formájában. Valami elhangzik, ami még nincs - és pontosan ez a reménység természete.

Betlehem népe, akik tanúi Boáz ígéretének, hogy megvásárolja Naomi földjét és feleségül veszi Ruthot, áldást mond a házassági szövetségre: *"Adja az Úr, hogy ez az asszony, aki házadba megy, olyan legyen, mint Ráhel és Lea, akik ketten építették föl Izrael házát. Gyarapodjál Efrátában, legyen híres a neved Betlehemben! Legyen olyan a házad, mint Perc háza ... annak az utódnak a révén, akit majd az Úr ad neked ettől a fiatalasszonytól!"* Érezzük ebben a reménységet? A reménység erejét, annak vágyát és lehetőségét, hogy nagy dolgok vannak kibontakozóban? Még nincs beteljesedés, de az áldás szavai reményt közvetítenek: van Isten, aki jó; van lehetőség és van jövő. A reménység az, amely tud áldást mondani. A reménység tud várni, előrenézni hittel.

Különösen igaz ez, ha ennek a hármas áldásnak a tartalmára tekintünk. Mindhárom arra mutat, hogy az új család erősítse Isten népe egészét generációkon keresztül, legyen csodálatos ajándékká az egész közösségnek. Az elsőre tekintünk rá: *"Olyan legyen, mint Ráhel és Lea, akik ketten építették föl Izrael házát."* Ruthot Jákób két feleségéhez hasonlítja, akiktől származik Izrael népének 12 törzse (mellettük két szolgálójuk is szült Jákóbnak, de ez a két feleség "nevében" történt). A reménység oldaláról nézve azt is látnunk kell, hogy amint Ráhel is meddő volt, s csak az Úr nyitotta meg a méhét, itt

egyértelmű jelzés születik, hogy Ruth is hasonló cipőben jár. Mindenki tudja, hogy volt férje, de Moáiban nem született gyermeke Naomi fiától. A jövő nem automatikusan garantált - de a reménység hangja megszólal.

Mi a reménység jele mindennek fényében? Azt is mondhatnák a betlehemiek, hogy *"hmm... nem tudjuk, mi lehet ebből... hát igaz, hogy meddő volt ... Boáz sem fiatal már ..."* Kétség, fanyalgás, félelem. Vagy áldáskívánás, mert Isten jó, kegyelmes, szerető; mert Boáz és Ruth történetében ők végig Isten hűsége (heszedje) szerint jártak. Először tehát álljunk meg, hogy a reménységnek e jelenvalósága megvizsgáljon bennünket. Hogyan beszélünk? Mit közvetítünk? Hogyan tudunk mi áldást mondani? Reménységet hordozni és reménységet sugározni? Milyen forrásaink vannak ehhez? Milyen az általunk ismert Isten? Hogyan tudunk előretekinteni és jót mondani? - Engedd, hogy végigvonuljon előtted az elmúlt napok egy-egy helyzete... Hogyan beszéltem, mit mondtam? Mit mond el rólam a beszédem, milyen szívet lepleznek le szavaim? Félelem, reménység, bizalom, keserűség? Mi lakik bennem? - Ezek most bennünket vizsgáló kérdések. Nem azért, hogy utána azt mondjuk: beszélj pozitívan, legyen reménységed; nem szégyelled magadat, hogy ennyire keserű vagy reménytelen vagy?! Távol legyen! Hanem azért, hogy lássuk, hol vagyunk, mi mozgat, hogyan hordozzuk a terheinket, a feladatainkat, a múltunkat... Lássuk meg, és ismerjük el, hol vagyunk a reménység ezen áldó szavai fényében!

2. A reménység perspektívái

Ruth könyve a reménység elképesztő perspektíváit tárja fel előttünk. Olyan tág horizontot, amelybe csak beleszédülhetünk. Olyan kitárult jövőt, amely radikális reménységet támaszt a jelenben. Lássuk ezt három egységben. Naomi perspektívája, a szentíró perspektívája, az Újszövetség perspektívája.

Naomi perspektívája

A történet vége, érdekes módon, a megszületett fiúval együtt Naomira fut ki. Az asszonyok Naominak mondanak áldást a fiú kapcsán: *"Áldott az Úr, aki nem hagyott most téged rokoni támasz nélkül."* Az utolsó képben pedig egy boldog nagymamát látunk, aki unokáját tartja az ölében: *"Naomi pedig fogta a gyermeket, ölébe vette, és ő lett a dajkája."* Ezzel a történet Naomi oldaláról révbe ért. A betlehemi asszonyok először akkor szólaltak meg, amikor Naomi kifosztottan és összetörten visszatért Moáb mezejéről: *"Csakugyan Naomi ez?"* (1.19), majd most, a történet végén, amikor Naomi áldottan, gazdagon kezében tartja a gyermeket. Minden beteljesedett, amit összetörtségében, gyászában elképzelni sem tudott. Mégis van élet, mégis van jövő, mégis irgalmas és hűséges Isten, mégis van a reménységnek alapja.

Gondoljuk végig, mi mindent éltek át a történet szereplői, amíg a Betlehemben született fiú által eljött az a boldog nap! Bizonytalanság és menekülés a megélhetési problémák elől; félelmek, hogyan viszonyulnak hozzájuk egy idegen országban; aggodalom, mi lesz a fiaik jövőjével; az édesapa halálának megrázkódtatása; a fiúk reménnyel és örömmel teli házasságkötése; újabb halálesetek, újabb gyász; egy keserű és megtört anyós; szegénység, majd öröm, hogy van munka, van élelem; a reménység jelei és az izgalom: hátha lesz házasság; kockáztatás, vajon sikerül-e a terv; várakozás - megtartja-

e ígérését, és mire jut Boáz a kapuban?; házasság - áldás és öröm; várakozás - megfogant-e az asszony; majd a gyermek születése... Mennyire mindennapi történet, mindannyiunk története, mindennapi érzésekkel. De az élet pontosan ez, mindig ez, mindig ugyanezek történnek különféle variációkban. Mit jelent ezek közepette a remény? Azt, hogy biztosan minden történet vége az, amint Naomit látjuk ölében a gyermekkel? Ez nagyon nehéz kérdés... Isten jó, Isten irgalmas és hűséges, Isten szerető Isten - de nem minden történetet ez a kép zár le. Illetve lehet, hogy most valahol a közepén vagyunk. És ezért kell tovább lépni, a reménység tágabb perspektívái felé.

A szentíró perspektívája

A szentíró először egy rövid megjegyzést tesz a fiú születésének elmondása után: "és elnevezték őt Óbédnak. Ő volt Dávid apjának, Isainak az apja." Majd egy rövid nemzetségtáblázattal zárja Ruth könyvét, amelynek utolsó sora így lesz: "Óbéd nemzette Isait, Isai pedig nemzette Dávidot." A mai olvasó könnyen túllép az ilyen megjegyzéseken, de Ruth könyve teológiai üzenete itt mélyül el: a két nyomorult özvegy viszontagságos és hűséges életén, valamint Boáz nagylelkűségén keresztül nemcsak egy család nyer megváltást, hanem Izrael legnagyobb királya, Dávid adatik. Akkor, amikor teljes káosz uralja Izraelt, egy menekülttörténet és missziói történet által Izrael legfontosabb és leginkább Isten szíve szerint való királyának, a stabilitást, bőséget, biztos kormányzást hozó Dávidnak az ősanyja lesz Isten népének tagja. A szentíró, aki elénk adja Ruth történetét, már látja ezt.

Az Újszövetség perspektívája

Van azonban valami, amit sem Naomi, sem Ruth, sem Boáz, de még csak Ruth könyve írója sem tud. Az, amit Isten készít, amit ember ki nem találhatott, meg nem szervezhetett volna. Tudniillik Ruth és Boáz házasságából nemcsak Óbéd született, majd két generáció után nemcsak Dávid adatott Izraelnek, de tőlük született a názáreti Jézus is. Máté evangélista fel is tünteti Jézus nemzetségtáblázatában Ruthot, a moábita idegent (Mt. 1.5). Ennek jelentőségét így foglalja össze egy bibliamagyarázó: "Ezek az utolsó szavak Ruth könyvében azt tudatják az olvasóval, amit a történet egyetlen résztvevője -Ruth, Naomi vagy Boáz - sem tudhatott. A Betlehemből való elvándorlás majd a visszatérés, a halál keserűsége majd az aratás öröme, a bátor kezdeményezés és a türelmes várakozás, a könnyörületesség és a nagylelkűség, valamint mindezek felett a szövetségi hűség, oly gyönyörűen elénk adva a történetben - nos, mindez része volt annak, ahogy Isten évszázadokon keresztül húzódoan előkészítette választott szolgája megszületését. Kétkedhet-e a hívők közössége, hogy ugyanezek a rejtett célok ma is munkálnak sok bajjal teli világunk népeinek, közösségeinek az életében? (John Hamlin: Ruth: Surely there is a Future, 74)

Kétkedhetünk-e, hogy Isten így cselekszik ma is? Ez a reménység perspektívája. Vajon meddig tágíthatók a mi élettörténetünk perspektívái? Milyen reménységünk van? Mit jelent ez a mindennapjainkra nézve? Hogyan kerülhetnek a mindennapjaink eseményei a nagyobb, evangéliumi összefüggésbe, egy olyan összefüggésbe, amely túlmutat azon, amit látunk, értünk, és amit bármikor is érteni fogunk?

De a mai ember visszakérdez: miért szükséges ez? Nem mindegy Naominak, Ruthnak, Boáznak, hogy a történet szép befejezése után mi lesz Obéd leszármazottaival? Nem mindegy, hogy tőlük származott-e Dávid, majd Jézus Krisztus? - Ugyanakkor valóban csak az számít, hogy én mit élek át? Tényleg csak annyi az élet, amennyi velem kezdődött és velem végződik, vagy esetleg amennyit belátok az előttem és utánam jövő generációk életéből? Két világlátás ütközik itt össze. Az evangélium, Isten története és örömhíre a végletekig kitágítja a jövőt - az egyén számára is. A mai kultúra, a fogyasztói társadalom pedig radikálisan összeszorítja azt. Az evangélium arról beszél, hogy az életed része egy családnak, egy nagyobb közösségnek, Isten népének, generációknak, Isten nagy történetének. A fogyasztói társadalom pedig egyre jobban szűkít, és a saját azonnali szükségünk, élvezetünk, kényelmünk pillanatának börtönébe zár. Minden csak a jelen sikere, jóléte. Az evangélium végső reménységet támaszt, addig tágítja ki a jövőt, amíg Isten újjá nem teremti az eget és földet, és nem lesz többé sem éhség, sem migráció, sem halál, sem gyász. Minden ide fut ki. A fogyasztás és materializmus bálványa pedig nemcsak bezár a pillanatba, hanem elveszi az életet. Mert amint nincs meg amit akarunk, azonnal lázadunk vagy keserűvé leszünk.

Mi a jelentősége a reménység e perspektívájának? Az, hogy ennek alapján csak úgy tudsz elégedett keresztény életet élni, ha elismered, hogy az életed hatása, gyümölcse, messze túlmutat azon, amit láatsz, értesz, felfogsz. Mert Isten munkája messze túl van az egyén életén. És ez nem az egyén degradálása, hanem individualizmusunk, szűklátókörűségünk kritikája/kihívása. Az evangélium: láthatjuk magunkat egy sokkal nagyobb egész részeként, hiszen Isten Krisztusban valami sokkal nagyobbba kapcsolt be bennünket. E nélkül nem tud megállni semmi bibliai hit - hiszen az egyén szintjén mindig maradnak kérdések, megoldatlanságok. Mindig lesznek fájdalmak és könnyek - de ezek nem értelem és cél nélkül valók.

3. A reménység érkezése

Végezetül egyetlen mozzanatra szeretném irányítani a figyelmünket, ami végig velünk volt Ruth történetében. Tegyük fel a kérdést: honnan jön a reménység? Honnan jött a reménység ebbe a történetbe? A reménység végül Óbédban érkezik el, a Betlehemben született gyermekben. Kívülről érkezik, az idegen, moábita Ruthon keresztül. Óbéd, ha mondhatjuk így, félvér; vér szerint félig moábita, félig zsidó. Egy kívülről érkezett gyermek, aki Betlehemben születik, és akiben felépül és megerősödik Izrael háza.

Nem tehetjük, hogy ne halljuk Jézus történetét ebben. Kívülről érkezett gyermek, aki Betlehemben születik, és akiben megépül, megerősödik Isten népe. Kívülről jött, de nem más néptől, hanem az Atyától. Közénk jött, hiszen emberré lett, Betlehemben született meg. Benne felépült és felépül Isten népe, hiszen újra és újra úgy jelenti ki magát közöttünk, mint akiben reménységet találunk. Hogyan?

Először is, hangsúlyozom, a reménység kívülről érkezik. A radikális reménység egy reménytelen korban, a reménység, amely a végsőkig tágul, nem belőled fakad, és nem e világi keretei között születik. Ennek nem lehet forrása semmi, ami körülvesz, hiszen mindaz, ami körülvesz, tudjuk jól, egy nap semmivé lesz. Akár anyagiak; akár tisztelt, szeretett, talán bálványozott személyek; akár teljesítményünk vagy az, ahogy mások

viszonyulnak hozzánk. Egy nap mind semmivé foszlik. Továbbá ennek a reménységnek forrása nem lehetsz te magad sem. Nem lehetsz, hiszen végül nem haladhatod meg önmagad. Te magad nem tudsz túlmutatni önmagadon, nem tudod életed egy nagyobb egységbe ágyazni. Nem tudod életre hívni mindazt a kiteljesedést, amit csak Isten munkája tud létrehozni. Ezért a reménységnek kívülről kell érkeznie, mintegy objektív valóságként, amely nem függ sem a teljesítményünktől, sem a hitünktől, sem a kapcsolatainktól. A reménység kívülről érkezik!

Másodszor, a reménységnek bensővé, sajátta kell lennie. Ha odadobnak egy fuldoklónak (kívülről) egy mentőövet, akkor meg kell ragadnia, rá kell bíznia magát. A kívülről érkező reménységet lehet figyelmen kívül hagyni. Akkor lesz azonban élővé, erőforrássá, ha valamilyen módon egészen bensővé válik, ha annyira megerősödik, hogy általa tényleg képessé leszünk máshogy értékelni a nehézségeket, a hiányokat és a könnyeket. Akkor fogunk másképpen beszélni, hiszen az eseményeket másképpen látjuk már.

Harmadszor, a reménység személyes. Egy személyben áll előttünk, aki Jézus Krisztus. A reménység, az a reménység, amellyel ma szembesülünk, Jézus Krisztusban áll előttünk. Elválaszthatatlan a betlehemi fiútól, aki azért született, hogy legyen támaszunk, megújítónk, szabadítónk. Elválaszthatatlan attól, akit megfeszítettek értünk, helyettünk, és aki feltámadt a halálból. A reménység nélküle befogadhatatlan - de benne elérkezett.

Jó lenne most kicsit megmelegedni, de jó, hogy van reménység. De kérlek, értsd meg, nem erről van szó. Sokan vagytok, akik hétről-hétre halljátok ezeket a szavakat, és talán jólesik. De nem erről van szó. Hanem arról, hogy a reménység Jézus Krisztusban kívülről érkezik és a szívünk felé tart. Azon fordul meg, hogy kimondod-e: ezt a reménységet én nem ismerem. Lehet, hogy értem, de hogy nem munkál bennem, az biztos. Lehet, hogy sokszor hallottam, de hogy nem ennek az vigasztaló ereje visz napról napra, az is biztos. Lehet, hogy gyönyörködöm ebben a gondolatban, de tudom, hogy a kényelmem, a biztonságom, az azonnali megelégedéseim, a pillanatnyi vágyaim börtönébe vagyok zárva. - Ne csapd be magadat! Nézz szembe a valósággal...

... és fogadd be Jézust. Ő a radikális reménység e reményvesztett világban. ÁMEN!

Lovas András